

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spisa, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2.50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

„Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“
v Ljubljani.

V soboto, dne 6. septembra 1913, zvečer ob 8. uri
v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani

JUBILEJSKI KONCERT ob proslavi 25-letnice obstoja „Zaveze“.

Sodelujejo: Koncertna pevka gospa Mira Costaperaria-Devova (sopran), glasbeni učitelj in koncertni pianist gospod Anton Trost (klavir), gojenec c. kr. akademije za glasbo in uprizarjalno umetnost gospod Ivan Trost (gosli) in učiteljski pevski zbor, sestavljen ob srebrnem jubileju „Zaveze“. Pevovodja učitelj gospod Fran Marolt.

Vzpored:

1. E. Adamič: Dan slovanski. Moški zbor.
2. a) E. Adamič: Jezdec. } Otrške pesmi. Poje gospa
b) E. Adamič: Uspavanka. } Mira Costaperaria-Devova.
c) O. Dev: Božji volek.
3. a) J. Žirovnik: Prišla bo pomlad zelena. } Slovenske narodne pesmi.
b) O. Dev: Gozdlič je že zelen. } Mešan zbor.
c) M. Hubad: Ljub'ca, povej, povej!
4. H. Wieniawski: Koncert v d-molu, op. 22. (Allegro moderato. Romanca. A la Zingara.) Na goslih igra g. Ivan Trost.
5. F. Juvanec: Izgubljeni cvet. Mešan zbor.
6. Mili Balakirew: Islamey. Orientalna fantazija. Na klavirju igra gospod Anton Trost.
7. a) O. Dev: Gorjanska. } Slovenske narodne pesmi.
b) J. Žirovnik: Kaj pa ti pobič? } Moški zbor.
c) Fr. Marolt: Travniki so že zeleni.
8. a) J. Hatze: Erotika. } Poje gospa
b) Iz. Bajič: Gde si dušo, gde si rano. } Mira Costaperaria-Devova.
c) P. Čajkovsky: To bilo je v prvi pomladi.
9. E. Adamič: Moravska narodna. Mešan zbor.

Cene prostorom: Sedeži po 4, 3, 2 in 1 K, stojišča po 60 h, za dijake po 40 h.

Vstopnice se dobivajo v predprodaji v trafikih gđ. Jerice Dolenčeve v Prešernovi ulici in na večer koncerta pri blagajnici. — Besedilo pesnim po 20 h izvod istotam.

Naznanilo pevkam in pevcem jubilejskega koncerta.

Glavna skupna pevska vaja za jubilejski koncert naše Zaveze se vrši na dan koncerta v soboto, dne 6. septembra t. l., v veliki dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani točno ob 9. uri dopoldne. Ker se vrše isti dan ob določenem času razne seje, pri katerih so nekateri izmed sodelujočih zaposleni, zato nujno opozarjamo, da se vsi priglasi pevcem in pevke držijo točnosti.

Oni, ki reflektirajo v jubilejskih dneh na prosto stanovanje, ga dobe brezplačno, treba se je zanje samo pravočasno, zglasiti pri stanovanjskem odseku, pravljalnega odbora. (Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, gluhoemnica). Pri naznanilu naj se pove, koliko in katere dni želi kdo stanovanja.

Not ni več na razpolago, zatorej morajo prinesiti vsakdo note, ki jih je prejel, s seboj.

Pevke naj pridejo h koncertu po možnosti v belih oblekah, pevci pa v črnih oblekah s črnimi kravatami.

Naj pri glavni skušnji in pri koncertnem nastopu izmed priglasi nikogar ne manjka, sicer ne bi bilo število posameznih glasov izenačeno.

Jubilejski koncert mora biti časten le ob polnoštevilni udeležbi in ob vsestranski pripravi sodelujočih!

Koncertni odsek.

Ljubljanskemu meščanstvu!

V dneh od 4. do 8. septembra, t. l. praznuje Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev svojo petindvajsetletnico. Tedaj pride v Ljubljano vse napredno učiteljstvo, udeležijo se pa našega jubileja tudi zastopniki vsega slovanskega učiteljstva. Vsem tem svojim milim tovarišem in tovarišicam ter dragim slovanskim gostom moramo preskrbeti prenočišča.

Uvažujoč naklonjenost ljubljanskega meščanstva do naprednega slovanskega in slovanskega učiteljstva, ga s tem vljudno prosimo, naj nam blagovoli javiti, ali mu je mogoče, za one slavnostne dni prepustiti nam nekaj prenočišč.

Prijave, ki jim blagovolite dostaviti, ali dobimo prenočišča brezplačno ali proti primerni odškodnini ter za katere dneve, so nam na razpolago, prosimo poslati (po dopisnicah) do 1. septembra t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, gluhoemnica.

Vodstvo Zaveze.

Slovensko ljudstvo in strokovno šolstvo.

Na kongresu slovenskih strokovnih organizacij, ki se je vršil v Ljubljani, je dne 16. t. m. poročal tov. Ivan Dimnik, c. kr. učitelj v Trstu, o slovenskem ljudskem in strokovnem šolstvu.

Dimnikov izborni referat objavimo v celoti v 36. številki svojega lista, ki izide v večjem obsegu v proslavo petindvajsetletnice naše Zaveze. Za danes pričujemo samo kratek ekscerpt.

Govornik je temeljito dokazal, kako zatirano je v naši kulturni Avstriji jugoslovansko, posebno slovensko šolstvo in kako se zlorablja višja oblast v pogubo in škodo slovenskega, odnosno slovanskega življa. Ker je zainteresiran v tem vprašanju, ki je eminentne važnosti za obstanek in razvoj naroda, pred vsem tudi srednji stan, obrtniški in delavski stan, je naloga kongresa narodnih strokovnih organizacij tudi ta, da se pobrigajo tudi za slovensko šolsko vprašanje. Po temeljiti razpravi, ki je bila velezanimiva, je podal govornik končno resolucijo, ki zahteva, v kratkem povedano sledeče: **Svoboda otroka**, to je šola omogočuj, da razvije otrok svobodno svoje zmožnosti in sile, ki spe v njem. Zahteva se pouk v materinskem jeziku in razne druge ugodnosti, ki jih opravičeno lahko zahtevajo slovenski starši za svoje otroke. Zahteva naj se **svoboda učitelja**, dana naj mu bo prilika višje izobrazbe in ugodnejše gmetno stanje, da ne bo vsaj glede tega odvisen. **Proste morajo biti tudi šolske organizacije** in prosti morajo biti starši, ki pošiljajo svoje otroke v šolo, vsakega kakršnega koli nasilnega ali umetno narejenega pritiska. Za to se zahteva splošno in enako volilno pravico v zakonodaje in avtonomne zastope; demokracija in avtonomija šolstva, Pomnožiti se morajo slovenske javne ljudske šole in odpraviti vse utrkivistične in posebno zasilne šole. Pomnožiti se morajo brezpogojno meščanske, strokovne obrtne in trgovske šole.

Govornik je bil navdušeno pozdravljen za svoja izvajanja.

Opozarjamo na številko svojega lista, ki izide v proslavo jubileja Zaveze! — Tovariši in tovarišice, ki pridejo v onih dneh v Ljubljano, jo dobe v Učiteljski tiskarni, izvod po 20 vinarjev.

† Avgust Bebel.

Avgust Ferdinand Bebel je dne 13. t. m. dopoldne v Passogu v Švici, kjer se je že nekaj časa zdravil, v 74. letu svoje starosti umrl. Bolehal je že precej časa za žolčnim kamenom, in pred par dnevi se je pojavilo tudi oslabiljenje srca, na kar pa niso polagali velike važnosti, ker je Bebel že večkrat trpel na srčni slabosti. A bolnik sam je čutil, da mu je precej slabše in je zato pred par dnevi poklical iz Berlina svojega prijatelja Ullmanna. Danes dopoldne je zaradi oslabiljenja nastopila smrt.

Avgust Ferdinand Bebel, voditelj socialne demokracije na Nemškem, se je rodil dne 22. februarja 1840 v Kölnu. Izučil se je za strugarja in odprl kot mojster svojo delavnico v Lipskem na Saškem. Od leta 1861. se je z veliko vnemo pridružil gibanju nemškega delavstva, ki je

od Lassallesovega nastopa sem zavzelo bistveno socialistični značaj. V tem smislu je tudi vodil Bebel lipsko delavsko izobraževalno društvo, ki mu je predsedoval od leta 1865. Tudi kot član odseka nemške delavske zveze je pridno deloval v tem duhu. L. 1867. je bil v saškem okraju Glauchau - Meerane izvoljen v severonemški državni zbor, leta 1871. pa v nemški rajhstag.

Bebel se je tako v rajhstagu kakor v časopisu izkazal za enega izmed najbolj nadarjenih voditeljev svoje stranke, ki je bila v stikih z londonsko mednarodno delavsko zvezo, ki jo je vodil Marx. Leta 1872. je bil zaradi pripravljavanja veleizdaje proti nemški državi obsojen skupno z Liebknechtom na 2 leti trdnjavske ječe. Izgubil je tudi državnozborni mandat, a je bil pri novi volitvi l. 1873. zopet izvoljen. L. 1883. je bil izvoljen v hamburškem volil. okraju, ki ga je zastopal do smrti. Na podlagi socialističnega zakona je bil izgnan iz Lipskega, nakar se je z vso silo posvetil politički agitaciji. Ko je bil socialistični zakon leta 1891. razveljavljen, se je Bebel preselil v Berlin in stopil v uredništvo glavnega socialističnega organa »Vorwärts«.

Bebel je spisal tudi celo vrsto agitacijskih socialističnih brošur in literarnih del, kakor: »Unsere Ziele«, »Der deutsche Bauernkrieg« (1876), »Die parlamentarische Tätigkeit des Deutschen Reichstages und der Landtage« (1876), »Christentum und Socialismus«, »Die Frau in Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft« (1883), »Charles Fournier« (1888) »Die Sonntagsarbeit« (1888), »Zur Lage der Arbeiter in den Bäckereien« i. dr.

Z Avgustom Ferdinandom Beblom je izgubila nemška socialna demokracija enega svojih največjih mož, ki se je kot samouk pospel na visoko stopnjo in izgubila je v njem enega svojih najboljših govornikov in agitatorjev.

Neizčrpna in neupogljiva življenska sila ter energija volje tega izrednega moža bodi zgled, uteha in bodrilo vsem trpečim, preganjanim in zaničevanim!

Učiteljev stik s starši v vzgojnih vprašanjih.

Referat ob priliki IV. sestanka jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk v Ljubljani v dneh 18. in 19. julija 1913. — Referiral tov. Rojina.

Ako pregledamo kulturno zgodovino, nam ta pokaže, kako mogočno in neprestano se razvija človeštvo, vidimo tu velikanski napredek in razliko med kulturnim stanjem že med dvema stoletjema, kaj šele med tisočletji. Kakšna je bila kultura časih, infamo dovolj stvari, da jo poznamo, kakšna pa bo v bodočnosti, ne more povedati nobeden učenjak. Kdaj in kakših bo konec, oziroma meja razvoju človeka? Kakor rečeno, človek se razvija in se bo razvijal po poti, ki mu je začetna že od vekov. To evolucijo človeštva mora pa pospešiti vsak član človeške družbe. Človek sledi človeku, kjer neha eden prične drugi, a sposobnega za to ga naredi vzgoja.

Komaj pride dete na svet, že je odločeno, da nadomesti umrlega bojevnikarja in prehoditi mora vso pot vzgoje hitro, da more postati aktiven član naše družbe ter prevzeti nalogo življenja. Ni treba poudarjati, da bi otrok brez vodstva ostal na prvi stopnji omike. Vodijo ga najprej starši, potem družba, šola, cerkev in dr-

Račun „POPOTNIKA“ za leto 1912.

Prejemki.		Denarni promet.				Izdatki.			
		K	h	K	h			K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne		
	Gotovina dne 1. jan. 1912 . . .			449	67	2	Račun odpravištva	2900	—
2	Račun naročnine:					2		270	—
	Plačana za l. 1909—1911 . . .	2027	40			3	Račun nagrad:		
	„ „ 1912	2073	15				Uredniku	480	—
	Predplačana za l. 1913	72	80	4173	35		% od inseratov	11	31
3	Račun posameznih števil				12	15	za l. 1911	4	09
4	Račun inseratov:						na račun l. 1913	158	80
	Plačani inserati za l. 1911 . . .	13	90				častno darilo	200	—
	„ „ „ 1912	101	60	115	50		Upravniku	240	—
5	Račun pro diversi					4	Sotrudnikom	273	—
6	Račun obresti					6	Račun knjigoveza		89
						5	Račun poštne:		
							Poštna hranilnica	33	07
							Poštna vrednosti in pristojbine	53	77
							Pismonoša	24	—
						6	Račun pro diversi		45
						7	Račun blagajne:		
							Gotovina dne 31. dec. 1912 . .	2	07
				4784	82				
								4784	82

Aktiva.		Bilanca.				Pasiva.			
		K	h	K	h			K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne		
	Gotovina dne 31. dec. 1912 . .			2	07	2	Račun knjižnih dolgov:	2157	93
2	Račun poštne hranilnice:						Predplačana naročnina za		
	Temeljna vloga			100	—		l. 1913	72	80
3	Račun knjižnih terjatev:					3	Račun odpravištva	46	88
	Zaostala naročnina								
	Odpis 25%	1708	—						
	Neplačani inserati	13	90	1721	90				
4	Račun uredništva:								
	Predplačana nagrada			158	80				
5	Račun Zaveze:								
	V pokritje primanjkljaja . . .			294	84				
				2277	61			2277	61

V Kranju, dne 31. decembra 1912.

L. Jelenc,
predsednik Zaveze.

Fr. Luznar,
upravnik.

V Ljubljani, 14. avgusta 1913.

Pregledali in našli v redu.
Anton Germek l. r. Ivan Schmeidek l. r.
Fran Voglar l. r.

Račun „ZVONČKA“ za leto 1912.

Dohodki.		Denarni promet.				Izdatki.			
		K	h	K	h			K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne:		
	Gotovina dne 1. januarja 1912 . .			298	33		Za tisk „Zvončka“	2673	48
2	Račun naročnine:					2	Račun nagrad:		
	Plačana za leto 1912	3803	88				Uredniku	420	—
	Plačana za prejšnja leta	1050	75				Upravniku	240	—
	Predplačana za l. 1913	42	50	4897	13		Sotrudnikom	148	—
3	Račun zaloge:						Slikarju	100	—
	Za posamezne letnike			375	—	3	Račun klišejev		908
4	Račun poštne hranilnice:							580	87
	Dvignjene obresti			4	94	4	Račun pošte:		
							Časopisne znamke		256
						5	Račun poštne hranilnice:		
							Pristojbina, provizija, polož-		
							nice, čekovna knjižica		38
						6	Račun knjigoveza:		
							Vezava, broširanje in ovitki		
							„Zvončka“	150	31
						7	Račun upravištva		74
						8	Račun davka:		
							Pridobnina	4	33
							Namest. pristojbine	3	82
						9	Račun mizarja:		
							Kartotek		4
						10	Račun za razno		13
						11	Račun Zaveze uprave:		
							Prispevek		629
						12	Račun blagajne:		
							Gotovina dne 31. dec. 1912 . .	238	84
				5575	40			5575	40

Aktiva.		Bilanca.				Pasiva.			
		K	h	K	h			K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne:		
	Gotovina dne 31. dec. 1912 . . .			238	84		Za tisk „Zvončka“	3314	22
2	Račun poštne hranilnice:					2	Račun naročnine:		
	Temeljna vloga			100	—		Predplačana naročnina		
3	Račun naročnine:						za leto 1913	42	50
	Zaostala naročnina:					3	Račun Zaveze uprave:		
	Za leto 1912 . . . K 654.—						Dolg iz leta 1911	1730	92
	Odpis 30%	457	80				V pokritje izgube iz leta 1912	1174	99
	Zaostala naročnina:							555	93
	Za leto 1911 . . . K 655.—								
	Odpis 50%	327	—	784	80				
4	Račun zaloge:								
	Vrednost starih letnikov:								
	a) nevezani . . . K 4085.—								
	Odpis 50%	2042	50						
	b) vezani	666	90	2709	40				
5	Račun inventarja:								
	Vrednost koncem leta 1912 . . .	83	80						
	5% odpis	4	19	79	61				
				3912	65			3912	65

V Ljubljani, dne 31. decembra 1912.

L. Jelenc l. r.,
upravnik in predsednik „Zaveze“.

V Ljubljani, dne 14. avgusta 1913.

Pregledali in v redu našli:
Anton Germek l. r., Ivan Schmeidek l. r., Fran Voglar l. r.